

HEGEDŰS B. ANDRÁS: A tárgyilagossághoz hozzátartozik, hogy megkérdezzük Lóránd elvtársnőt, van-e megjegyzése? (*Zaj.*) Azt mondja, hogy ebben a periódusban nem dolgozott a minisztertanácsnál.

ZENTAI BÉLA: Megjegyzem, hogy sokat harcoltunk együtt a közös célért és fogunk is még. Az őszinteség kérdéséről az a véleményem, hogy az őszinteség nem árthat nekünk. A kommunisták a múltban éppen azért tudtak döntő eredményeket elérni, mert benne éltek a tömegek sűrűjében, ismerték a kérdéseket, ismerték a kapitalista irodalmat és tudományt és a legfejlettebb tudományt, a marxizmust–leninizmust. Most is ismernünk kell mindent, bennünket a jövőben sem zárhat el tőle senki és éppen azért, mert nem fognak elzárni bennünket, fogunk tudni győzni. Az utóbbi időben többször volt alkalmam külföldön járni. Ma érkeztem meg Csehszlovákiából. Meg kell mondanom, hogy hasonlók ott is a problémák. Ott sem rózsás a helyzet. De nyugodtan és átfogóan dolgoznak. Szervezettebben dolgoznak! Láttam az osztrák fejlődést is a közelmúltban. Öt év távlatából tudtam egyszerre átnézni. Nagyon komolyan és keményen kell dolgozni. Ma is nagyon sok volt itt – az én egyéni véleményem szerint – a rózsás ködön való szemlélődés. Nem vagyunk olyan gazdag ország! De sok tehetségünk, keményen, jól dolgozni tudó munkásunk, parasztságunk van. Kiváló értelmiségünk van, de meg kell mondani világosan fiatal műszaki dolgozóinknak, hogy nagyon kemény munka előtt állunk. Ebben a munkában győzni tudunk és győzni fogunk. (*Taps.*)

HEGEDŰS B. ANDRÁS elnök: Mivel most már többen nem kapnak szót, ezért néhányan – kerülővel élve – írásban szólnak hozzá.

Az egyik a műszaki egyetemi oktatásra vonatkozóan tesz javaslatot. Ez a téma nem tartozik az ankét tárgyához.

A másik kérdés a következő: miért borítja homály a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsának programját? Nem volna-e célszerű a jelenlegi gazdasági viszonyok között a szerződést felülvizsgálni, mivel ez iparunk számára erős megkötöttséget jelent? Nem világos a kérdés, hogy melyik szerződésre gondol.

A Petőfi Kör ma az ország legjelentősebb nyilvános fóruma. Érthetetlen, hogy ezt a fórumot alkalmatlannak tartjuk bármilyen súlyú aktuális probléma megtárgyalására. Ezért feltesszük a kérdést, hogy van-e akadálya Nagy Imre meghívásának? Anker Géza és Huszár László mérnökök kérdezik. Ezzel kapcsolatban közlöm, hogy továbbítani fogjuk oda, ahova a meghívás szólt.

Kemény Viktor elvtárs kérdése: a közelmúltban több küldöttség járt Jugoszláviában; nyilván sok érdekességet tapasztaltak, amely tapasztalatoknak a felhasználása sokat segítené nekünk a munkánkban. Javasolom, hogy a Petőfi Kör kérje fel az illetékeseket, hogy publikálják tapasztalataikat.

András Sándor elvtárs írja: Tekintettel arra, hogy a szakmai szakszervezetekben a mérnökök és technikusok a számarányukhoz képest jelentéktelen szerepet töltenek be, és ennél fogva a szakszervezetek sem képviselik érdekeiket, helyes volna megalakítani újra a mérnökök és technikusok szakszervezetét. (*Élénk taps.*)

Kemény Endre elvtárs, a Ruhaiipari Tervező Vállalat dolgozója, javasolja, hogy folytassunk vitát a METESZ keretén belül, és hogy ott kerüljön sor a textil- és ruházati ipari dolgozók problémáira.

Azt hiszem, tényleg nem vagyunk hivatottak arra, hogy ebben állást foglaljunk. Ezt a kérdést a megalakított négytagú bizottság a megfelelő szerv elé fogja terjeszteni.

Most pedig átadom a szót Farkas Mihály elvtársnak.

FARKAS MIHÁLY: Kedves elvtársak! A mai vitán elhangzott néhány kérdéssel kapcsolatban szeretnék az elvtársaknak választ adni, és megvilágítani néhány olyan problémát, amelyet itt különösen a híradástechnikai iparág és a műszeripar területéről vetettek fel.

A műszaki fejlesztés kérdésével foglalkozva, csatlakoznom kell azokhoz a szavakhoz, amelyeket Zentai elvtárs előttem elmondott. Egyetértek azzal, amit Zentai elvtárs már hangoztatott: a Tervhivatal képtelen a műszaki fejlesztési feladatokat az egész ipar szintjén összefogni. Sajnos nap mint nap tapasztaljuk a Kohó- és Gépipari Minisztériumban, de más minisztériumok területén is, hogy a Tervhivatal egyes részlegei, egyes osztályai a terveket elszigetelten, önállóan készítik, és egyáltalában nincsenek összhangban a műszaki fejlesztési tervek. Gondolok itt például a híradástechnika fejlődését gátló porcelánipar, finomkerámia-ipar fejlesztésére, amely évek óta megoldatlan probléma. Jelenleg is csak úgy próbáljuk megoldani a kérdést, hogy a Kohó- és Gépipari Minisztérium a saját beruházási keretéből finanszírozzon más tárcáknál olyan beruházásokat, amelyek elengedhetetlenül szükségesek a híradástechnika alkatrészgyártásának megoldásához. De sorolhatnám tovább a vegyipar és villamosipar esetében is ugyanezeket a problémákat.

Laki elvtárs kifogásolta a villamosipari gyártmányok rossz minőségét. Egy évvel ezelőtt a veszprémi vándorgyűlésen tényleg felvetődött ez a kérdés. Ugyanakkor – az akkor még Vegyipari és Energiaügyi Minisztérium felé⁴⁵ adresszálva – felvettem ezeket a problémákat, amelyek akadályozzák a minőségjavítást. A vegyipar nem gyárt megfelelő itatólakkot, nem gyárt megfelelő szigetelőanyagokat, amelyekkel ma megfelelő villamos ipari gyártmányokat lehetne előállítani.

⁴⁵ A VEM 1956. július 30-án újabb átszervezés folytán megszűnt.

Ezekért a hibákért elsősorban a Tervhivatal felelős, hiszen a Tervhivatalban elsősorban a tervek mennyiségi tervezése folyik, az is elszigetelten, a tárcák szintjén, azonban a műszaki fejlesztés összhangba hozatala és egységes irányítása egyáltalában nincsen biztosítva. *(Közbekiáltások: Vagy csak Kucsera-szinten!)*

Az elvtársak közül többen jogosan kifogásolták a híradás-technikai ipar elmaradottságát. Tény és való, hogy híradástechnikai iparunk – amely több évtizedes múltra tekinthet vissza és az egész világpiacon elismert gyártmányokkal szerepel – az utóbbi évek, vagy az utóbbi évtizedek során jelentősen elmaradt a fejlődésben. Ebben szerepe van annak, hogy a kutatóintézetekben sorozatosan végrehajtott racionalizálások a létszámot annyira csökkentették, hogy a legelemibb kutatási feladatokat sem tudták kutatóintézeteink végrehajtani, nem is beszélve azoknak az anyagi lehetőségeknek a hiányáról, amelyek szintén nem voltak biztosítva kutatóintézeteink számára.

Meg kell mondanom, hogy a híradás-technikai ipar részére a második ötéves tervben körülbelül 50 százalékkal magasabb beruházási összeget biztosítottunk, mint az első ötéves tervben, bár ez az összeg önmagában még nem elégséges annak az elmaradásnak a behozására, amelyről itt többen beszéltek. Éppen ezért az Országos Műszaki Fejlesztési Tanács a közeljövőben, de mindenesetre egy hónapon belül, meg fogja tárgyalni a híradástechnika távlati fejlesztési feladatait és problémáit. Azért foglalkozik ezzel az Országos Műszaki Fejlesztési Tanács, mert ennek más tárcák vonatkozásában is vannak összefüggései, az Építésügyi Minisztérium vonalán az üveg-kerámiai összefüggések, vegyipari területen pedig a szigetelőanyagok, lakkok és egyéb készítmények tekintetében.

A híradástechnikai iparnak a második ötéves tervben biztosított beruházásainak jelentős összegét mi a híradástechnikai ipar alapanyagbázisainak megoldására kívánjuk biztosítani. A második ötéves tervben Vácott mikrokohászati üzemet fogunk létesíteni, amely a híradástechnikai műszeripar és erősáramipar kis mennyiségű, de speciális kohászati alapanyagait fogja előállítani, különböző speciális, kis mennyiségű kohászati anyagokat, amelyeket a kohászati ipar nagy tonnatervei miatt sem minőségben, sem mennyiségben jelenleg biztosítani nem tud.

Ugyancsak jelentős összegeket kívánunk fordítani az alapanyag-kutatás fejlesztésére. Meg kell azonban mondanom azt is, hogy a híradástechnika lemaradását minden területen olyan rövid idő alatt, mint a második ötéves terv, behozni nem lehet. Éppen ezért a februárban megtartott berlini tárgyalások során bizonyos profilrendezések történtek a híradástechnikai iparban is. Sajnos eddig azt hittük, hogy a híradástechnika teljes profiljában képesek vagyunk olyan ütemű fejlesztést biztosítani, amely a világszínvonal tartását is biztosítja.

Elöttem több elvtárs hivatkozott arra, hogy a kutatási témák megvalósítása nagyon lassú, és hogy a beruházási lehetőségek nincsenek biztosítva. Mindez azt bizonyítja, hogy a televíziótól a rádióig és a telefonközpontoktól a mikrohullá-

mig, a vákuumtechnika minden területén kénytelenek leszünk egyidejűleg gyors ütemű fejlődést biztosítani. Éppen ezért a híradástechnika területén olyan profilt alakítottunk ki, amely adottságainknak legjobban megfelel. Így – az elvtársak egy része már valószínűleg tud róla – nem fogunk gyártani rádióleadókat, de ugyanakkor nagyobb súllyal fogunk foglalkozni mikrohullámú berendezésekkel és újabb, korszerű hírközlési berendezésekkel. Televízióval is fogunk foglalkozni, a vákuumtechnika területén a mi feltételeinknek legjobban megfelelő gyártmányok fejlesztésével és gyártásával is kívánunk a második ötéves tervben, és azt követően is foglalkozni.

Az elvtársak felvetették a kutatóintézetekben dolgozó kutatók fizetését, premizálásának kérdését. Meg kell mondanom, hogy ebben az évben – tekintettel arra, hogy a kutatóintézetek a pénzügyminisztérium által megszabott státuszban vannak – igen nehéz lesz valamit tenni, és szűk lehetőségeink vannak a premizálás megoldására. *(Élénk felkiáltások: Tegyétek önelszámolóvá!)* A minisztérium vezetőinek az az elképzelése – és ilyen javaslattal fordultunk a minisztertanácshoz –, hogy 1957. január 1-jétől a kutatóintézetek vállalati rendszerben dolgozzanak, tehát ne legyen kötött létszámuk, hanem – a kutatási feladatoknak megfelelően – szabad létszám-gazdálkodási lehetőségük legyen, és anyagi lehetőségeik sem a költségvetésben megszabott, előre meghatározott, és az élethez egyáltalában nem igazodó lehetőségek szerint legyenek megszabva. Elgondolásunk az, hogy ezzel a szabad gazdálkodással a kutatóintézetek munkáját komoly mértékben meg lehet javítani.

Ettől függetlenül 1956-ban a tervbe már beállított kutatási feladatok megvalósítására és üzemi bevezetésére az ebben érdekelt műszakiaknak körülbelül 1,1 millió forintos jutalmat tűzött ki a Kohó- és Gépipari Minisztérium, amely a témák befejezése után, az abban a témában dolgozó elvtársak részére kerül kifizetésre, előre meghatározott összegben. Ebből az összegből egyedül a Híradástechnikai Kutatóintézet – tudomásom szerint – körülbelül 4 százalékot kap, körülbelül 360 000 forintot, – a vállalatokkal együtt. Hangsúlyozom, hogy az 1,1 millió forintot a kutatási eredmények elérésére és üzemi bevezetésére biztosította a minisztérium. A Híradástechnikai Kutatóintézet létszáma 140 fő, és az összeg körülbelül 150 000 forint. Szerény összeg, nem vitás, hogy aránytalanul kis összeg, ha az egy főre jutó összeget tekintjük – azonban a 150 főben benne vannak a fizikai alkalmazottak, a segédszemélyzet stb.

Szeretnék néhány olyan kérdéssel foglalkozni, amelyet részben kérdésként, részben pedig megválaszolatlan kérdésként vetettek fel a KGM felé.

Főként a híradástechnikai ipar dolgozói vetették fel, vajon szabad-e nekünk Sztálinváros befejezésével vagy továbbépítésével foglalkozni akkor, amikor a híradástechnikai ipar gyors ütemű fejlesztéséhez megfelelő beruházási kerettel, anyagi bázissal nem rendelkezünk.

Azt hiszem, legfeljebb úgy lehetett volna felvetni a kérdést, hogy szabad volt-e Sztálinvárost annak idején ilyen volumenben elkezdni építeni. A mai körülmények között Sztálinváros befejezetlen létesítmény, ahol éppen azok a berendezések és üzemek hiányoznak, amelyek a gépiparnak igen fontos tényezői: a hideghengermű, a finomlemez-hengermű, amelyből legnagyobb az importunk. Ez hozná a pénzt, nem beszélve a Laki elvtárs által felvetett kérdésről, a villamos készülékek, a transzformátorok, a motorok minőségének a javításáról. Sajnos, Borsodnádasd még a korszerűsítés után sem lenne alkalmas arra, hogy olyan lemezeket állítson elő, amelyek a mai követelményeknek megfelelő készülékek gyártását biztosítanák. Ilyen szempontból feltétlenül szükséges a sztálinvárosi hengermű és a sztálinvárosi vasmű befejezése.

Emellett természetesen a legnagyobb erőfeszítést kell tenni a híradás-technikai és a műszeripar beruházásainak biztosítására.

Meg kell még mondanom, hogy a híradástechnika részére rendelkezésre bocsátott összeg nem fedezi a teljes igényt. Jelenleg tárgyalások folynak olyan irányban, hogy a honvédség által felszabadított épületeket szintén igénybe vessük elsősorban a híradástechnikai alapanyag gyártásának, molibdén- és egyéb gyártás céljaira, valamint olyan gyártásokra, amelyek ezekben az épületekben megvalósíthatók. Ez egyrészt meggyorsítja a fejlesztés ütemét, építési kapacitást lehet általa felszabadítani, másrészt az elégtelen beruházási keretnek a jobb kihasználását teszi lehetővé.

A villamosipari készülékek, az erősáramú készülékek minőségével kapcsolatban Laki elvtársnak már reflektáltam. Meg kell mondanom azonban, hogy Laki elvtárs általánosságban beszélt a kábel és a villanymotorok rossz minőségéről. Itt eléggé jól hangzott az a bejelentése, hogy a KGM biztosítsa a motorok vagy a készülékek átvételét és azt, hogy reklamációkkal a vállalatokhoz visszajuttathassák. Sem Laki elvtárs, sem munkatársai, sem közvetlen és közvetett felettesei soha ilyen kérdéssel nem fordultak közvetlenül hozzánk. Tudomásom szerint az Erősáramú Iparigazgatóság egyetlen vállalata sem tagadja meg, ha bárki a helyszínen kívánja átvenni a transzformátorokat, az elektromotorokat és a készülékeket. Ha ilyen eset adódik, akkor kérem az elvtársakat, hogy konkrét panaszukat, a konkrét eseteket vessék fel nekünk, mert tudjuk, hogy általánosságban minőségi bajok vannak, és tudjuk, hogy rosszak a készülékeink motorjai. Utaltam már a rossz trafólemeze, dinamólemeze, a szigetelőanyagoknak nem megfelelő voltára, hangsúlyoznom kell azonban azt is, hogy igen sok a technológiai fegyelem-sértés is, amelyről ma itt bőségesen volt már szó, amely a bérezésnek és egyéb más hiányosságoknak a következménye. Nagyon kérem Laki elvtársat, hogy konkrét panaszait juttassák el hozzánk, hogy kivizsgálhassuk őket, és intézkedni tudjunk azok megszüntetésére, kiküszöbölésére.

A Tervhivatalról szólva: az előbbieken elfelejtettem kitérni arra, hogy mi nem értünk egyet a Tervhivatalnak azzal a merev álláspontjával sem, amelyet az export-import kérdésekben elfoglalt, bár a Tervhivatal a mi állandó szívós harcunk és kezdeményezésünk alapján tett bizonyos engedményeket az export területén, amikor egyes vállalatokat feljogosított közvetlen export lebonyolítására. A mi véleményünk azonban az, anélkül hogy a külkereskedelem monopóliumát sértenénk, hogy bizonyos speciális anyagokat az importot felhasználó gyárak részére kell biztosítani. Megállapítottuk, hogy a szakértelem nélkül végzett beszerzés, a minőségben tett engedmények, az importnak egyik relációból a másikba való átterelése, egy sor helyen hihetetlen károkat, milliós minőségi romlásokat és rengeteg reklamációt idézett elő. Sorolhatnám a példákat, de nem akarom ezzel sokáig húzni az időt.

A mi véleményünk és az én véleményem az, hogy azoknak a speciális anyagoknak az importját, amelyeket egy-egy vállalat, vagy egy-egy iparág használ fel, az illető iparág vagy vállalat kezébe kell adni, azokkal a törvényes megkötöttségekkel, amelyek ma is fennállnak a külkereskedelemben. Túrhetetlen állapot, hogy például a Chemolimpex a kalap és a sapkaellenző gyártásához használt anyagokat együtt importálja a nagyfeszültségű készülékek szigeteléséhez használt szigetelőanyaggal és összecsereéli őket. Előfordult olyan eset, hogy a kábelgyárak a cipőgyártól kölcsönként PVC-t jobb minőségűnek találják, mint amilyeneket a kábelek szigetelésére vagy a készülékeknél használnak fel. Ez a szakszerűtlenség feltétlenül kiküszöbölendő. A gyáraknak vagy az iparigazgatóságoknak feltétlenül közvetlen importlehetőségét kell biztosítani ezekre az anyagokra nézve. *(Felkiáltások: Idő!)*

Egy sor kérdést vetettek fel az elvtársak. Lakatos György elvtárs a Híradástechnikai Kutatóintézetből éppen az egymilliós prémiummal kapcsolatban felhívta a figyelmet arra, hogy az engedélyezés óta – bár három hónap telt el – még mindig van olyan üzem, ahol az érdekeltekkel nem közölték. Nincs róla tudomásom, ki fogom vizsgálni és az elvtársat értesíteni fogom.

A kutatóintézetek dolgozóinak fizetésjavításával egyidejűleg a negyedévi prémium-, illetőleg jutalomkeretet miért csökkentették 10 százalékról 5 százalékra? – kérdezi Deák Ferenc a Bányászati Kutatóintézetből. Nekem nincs tudomásom róla. *(Felkiáltások: Így van!)*

Szabó József azt kérdezi, hogy ha a Tervhivatal a műszaki fejlesztés feladatainak összefogására képtelen és ha emiatt a termelési, beruházási tervek megalapozott műszaki fejlesztési terv nélkül készülnek, hogyan biztosítja a műszaki fejlesztés feladatainak a Tervhivatal hatásköre alól való kivétele a terv műszaki megalapozását?

A mi véleményünk az, hogy a Tervhivatalnak elsősorban távlati tervekkel kell foglalkoznia, nagyvonalú tervekkel. A termelési, beruházási terveket elsősorban

a műszaki fejlesztési tervek ismeretében kellene biztosítani. Ez beruházási műszaki fejlesztési terv nélkül, beruházási termelési terv nélkül és azoknak egymással való vonatkoztatása nélkül nem oldható meg.

„A Tervhivatalból ki kell-e venni a műszaki fejlesztési terv kérdését és az Országos Műszaki Fejlesztési Tanácshoz kell-e vinni, vagy pedig otthagyni a Tervhivatalnál?” Azt hiszem, hogy ennek eldöntése itt nem lehetséges. Mindenesetre azonban biztosítani kell – és szerintem megoldható is volna –, hogy az Országos Műszaki Fejlesztési Tanács kidolgozná most már a harmadik ötéves terv műszaki fejlesztési tervcélkitűzéseit és a Tervhivatal megvizsgálná azokat az erőforrásokat, lehetőségeket, amelyek azoknak megvalósítására rendelkezésre állanak és a műszaki fejlesztési tervek ismeretében gondoskodnék a beruházási, a munkaügyi és a termelési tervek összhangjáról.

Boldizsár György kérdezi, hogy van-e szándéka a KGM-nek a kísérleti vállalatokon kívül általánosítani a vállalatok önállóságát?

A KGM októberben, illetőleg a második félévben, július 1-jével három vállalatot kísérletképpen bizonyos fokig önállósított. A háromon belül is az Egyesült Izzó volt az egyik, éppen a híradás-technikai ipar jelentőségének ismeretében. Jelenleg a Minisztertanács előtt van a KGM egyszerűsítési terve, amely messzemenőleg több önállóságot biztosítana a vállalatoknak az elkövetkező években, már 1957. január 1-jétől kezdve. A terv szerint iparigazgatóságokként legalább két-három vállalatnak teljes önállóságot kívánnánk adni 1957. január 1-jétől. A többi vállalatnál is messzemenően több önállóságot biztosítanánk a KGM területén, több önálló intézkedési jogot, mint eddig. Ezeket az intézkedéseket és egyszerűsítési javaslatokat a KGM úgy dolgozta ki, hogy azok nem a mennyiségi termelést, hanem elsősorban a műszaki fejlesztést és annak meggyorsítását célozzák.

„Helyesnek látja-e az iparigazgatósági rendszer fenntartását, amely megszüntethető lenne a vállalatok önállósága esetén.”

Az iparigazgatási rendszer jelenlegi formája véleményem szerint nem helytelen. Természetesen felülvizsgálatra szorul és a KGM-en belül az egyszerűsítési bizottság tervezetet is dolgozott ki arra, hogy az iparigazgatóságoknak a hatásköre, illetőleg az iparigazgatóságokhoz tartozó vállalatok területei változni fognak, az egyes homogén területeknek megfelelően. Az iparigazgatóságok a jelenlegi rendszerben természetesen nem tudnak más feladatot megoldani, mint tulajdonképpen egy adatgyűjtő szerv feladatát. Az iparigazgatóság – bizonyos feladatok végrehajtásának ellenőrző szerve. A vállalatok nagyobb önállóságának biztosításával az iparigazgatóságoknak is több lehetőséget, több önállóságot kell biztosítani, mert különben az a fonák helyzet áll elő, hogy önálló vállalatokkal, de igen szűkre szabott hatáskörrel rendelkező iparigazgatóságaink lesznek, amelyek képtelenek volnának feladataikat megoldani. Hogy az iparigazgatóságok a

vállalatoknak az önállósága után nagy vagy kisebb apparátussal fogják-e feladataikat megoldani, arra majd csak a jövő tud választ adni. Azt hiszem, teljesen helytelen volna, és nem is lehetne vele egyetérteni, hogy 1957. január 1-jétől teljesen engedjük a vállalatokat szabadjára, szüntessük meg az iparigazgatóságokat, mert ez nem tervgazdálkodáshoz, nem arányos fejlődéshez, hanem igen nagyfokú zűrzavarhoz és káoszhoz vezetne. (*Taps.*)

Javaslat: Varga Péter kéri, hogy a szabad létszámgazdálkodást terjesszék ki más főhatóságok alá tartozó tudományos intézetekre is, és vegyék fel a kapcsolatot az Akadémiával. Itt van az Akadémia képviselőjében Hevesi elvtárs, azt hiszem, hogy Hevesi elvtársék foglalkoznak ezzel, sőt úgy tudom, hogy támogatást is kaphatunk ebben a törekvésben a KGM-től is.

Jutalmazzák azokat is, akik – bár nem a KGM-hez tartoznak – a híradástechnika számára konstrukciókat adnak át.

A válasz: ennek semmi akadálya sincs, mert a KGM a műszaki fejlesztési keretéből ilyen eredményes munkákat jutalmazni tud, és ha ilyenekre az iparigazgatóságok javaslatot tesznek, a műszaki főosztály, vagy a miniszter elvtárs erre jutalmazási keretet biztosít.

Még egy kérdés merült fel. Azt hiszem, Sárközi Pál elvtárs, a Fémtömegcikk Művekből kérdezi, hogy a mosógépek gyártása körül mi a helyzet? Van-e felesleges kapacitásunk, például a Fémtömegcikk Művekben... *Élénk közbeszólások: Nem ide tartozik! – A minisztérium panaszirodájába kellene az ilyeneket benyújtani!*) Ha nem szükséges válaszolnom... (*Felkiáltások: Nem szükséges! – Taps.*)

Több kérdés nincs. (*Taps.*)

HEGEDŰS B. ANDRÁS elnök: Jött egy nagyon szigorú, rövid levél: Kérjük Hegedűs elvtársat, tegyen ígéretet a plénum előtt, hogy Nagy Imre elvtársat meg fogja hívni a következő ülésre. A magam személyében erre ígéretet tudok tenni. (*Felkiáltások: Kitől függ?*) Az, hogy én meghívom, nyilvánvalóan tőlem függ, azonban hogy eljön-e, az nem tőlem függ.

Bejelentem, hogy a beküldött cédulák szerint 226-an adtak a Petőfi Körbe való belépésre szóló nyilatkozatot. – Felkérem a zárzó megtartására Kiss Árpád elvtársat.

KISS ÁRPÁD: Elvtársak! Felszólítottak egy levélben, hogy az elhangzott összes kérdésre válaszoljak. Kérem, ettől tekintsenek el. Csak a közérdekű kérdésekre kívánok válaszolni (*Helyeslés.*), tekintettel arra, hogy sok az eszkimó, kevés a foka, és kevés idő áll rendelkezésre.

Az első kérdés: Miért borítja homály a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsának szervezetét stb. Erre vonatkozóan semmiféle külön állami szerződés nem

jött létre. A Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa a munkáját decentralizálta az egyes országok fővárosaiban létrehozott állandó bizottságokra. Magyarország – tekintettel a könnyűfémiparban és a fémiparban elért eredményeire – megkapta a fa- és cellulózipari és a könnyűfémipari részleg vezetését. Még 13 ilyen bizottságot hoztak létre, amelyek a különböző országok fővárosaiban végzik munkájukat, az országok adottságainak megfelelően. Az a tény, hogy a munkát decentralizálták, és a részt vevő országok szakembereinek vezetésével egy-egy apparátus végzi a munkát, jelentős lépést jelent előre, és nagymértékben fogja növelni a részt vevő államok önállóságát. (*Felkiáltások: Hogyan került hozzánk a faipar?*) A faiparban, a fafeldolgozás terén, mi a baráti államokon belül jelentős eredményeket értünk el. A fajlagos felhasználás foka az egész béketáborban nálunk a legjobb. Miután ilyen tapasztalatok átadásáról van szó, azonkívül Magyarország fában a legszegényebb, ezért érdeke, hogy a legjobban foglalkozzon ennek a bizottságnak a munkájával, ezért került ide. Egy olyan országban, amely fában gazdag, nem vinnék olyan mértékben előre ezt az ügyet, mint – az érdekeltségének megfelelően – egy fában szegény országban.

Foglalkozzék a Műszaki Fejlesztési Tanács az ipar átszervezésének gondolatával! A jövő év első negyedében foglalkozunk az ipar struktúrájának vizsgálatával, amelynek az lesz a lényege, hogy kritikai szemmel vizsgáljuk, vajon az ipari gyártmányok összetétele megfelel-e az adottságainkból adódó kedvező jövedelmezőségnek, vagy sem. Ez a kritikai vizsgálat hasznos lesz, javaslatokat teszünk a kormánynak a gyártmányok olyan feltételeire – a piac figyelembevételével –, amelyek az ország adottságainak meg fognak felelni –, azonkívül a szakszínvonal szempontjából is jelentős emelkedést fog biztosítani.

A műszer- és híradástechnikai iparra nem fordítunk gondot olyan mértékben, mint ahogyan az szükséges volna. Kétségtelen, hogy ez így van – azonban az irányelvtervezet jelentős lépést jelent. Ebben jelentősen növeljük azokat az ágazatokat, ahol a fajlagos kilogrammérték nagyobb. Most már csak a feladat, hogy az irányelvtervezet szöveges részét a fedezeti résszel összhangba hozzuk. Tudniillik úgy vélem, hogy a szöveges részhez jelentős megjegyzéseink nincsenek, mert az jelentős lépést jelent előre az ipar struktúrájának kedvezőbb kialakítása terén. Más kérdés, hogy a szöveges részt a fedezeti résszel összhangba kell hoznunk.

A nagylengyeli olajmező elvizesedése nem műszaki hiba miatt történt, mégis miért okoz energiaproblémát?

A nagylengyeli olajmező különös meglepetést nem okozott, csak a tervhez képest. Tudniillik mindenki tudta, hogy ott egymillió tonnát tudunk termelni – azonban 1,4 milliót terveztek be. Nekünk tehát nem a nagylengyeli mezőkkel van afférunk, hanem a tervezőkkel. (*Élénk taps.*) A Minisztertanács elnökének felhívása alapján a felelősségre vonás be fog következni. (*Élénk taps.*)

Miért nem szüntetjük meg a kutatók és a tervezők újtási tevékenységét korlátozó jogszabályokat?

Az újtási rendeletet, ezen kívánságnak megfelelően átdolgoztatom, és valószínű, hogy még ebben az évben a Minisztertanács elé, majd annak jóváhagyása után az Országgyűlés elé kerül. Azért mondom, hogy valószínűleg, mert ha az időből nem futja, akkor inkább elhalasztjuk a jövő negyedévre.

Az ötéves tervjavaslattal kapcsolatban egyébként is az a véleményem, hogy meg kellett volna szervezni az irányelv tervezetének vitáját. Tudniillik nem 35 000 egyedi véleményre lett volna szükség – hanem valamilyen formában – a MTESZ-ben, vagy a Magyar Tudományos Akadémia bizottságaiban – előtárgyalást igényelt volna ez a kérdés, minthogy a kis vektorok kölcsönhatás nélkül elvesztek a tengerben.

Ne haragudjanak, hogy ilyen képletesen és röviden beszélek, de megritkultak a sorok, és ebből arra a következtetésre jutottam, hogy a hallgatóságnak legalábbis a fele unja már a választ.

Rendkívül alkotó jellegűnek tartom a vitát, kivéve az időközben már korigált egy-két felszólalást, amelyek részben olyan kérdéseket hoztak ide, amelyek nem tartoznak a témakörünkbe, részben pedig politikailag is erősen kifogásolhatók. Nagyon alkotónak tartom, hogy csak egy-két ilyen felszólalás volt, és a jelentős többség véleményével teljesen egyet tudok érteni.

Sárdi elvtárs felszólalásával külön szeretnék foglalkozni. Ő azt fejtette ki, hogy a Magyar Népköztársaság egyik legnagyobb kincsével, a mérnökgárdával is rosszul gazdálkodunk. Ha devizagazdálkodási célokból vagy egyéb politikai okokból elzárjuk a külvilágtól, azzal megrekesztjük bizonyos szinten a fejlődésünket.

Azért jelentős ez a kérdés, mert – nyersanyagban szegény ország lévén – egyetlen nagy kincsünk tulajdonképpen a magyar mérnökök világhírű felkészültsége, alkotókészsége, zsenialitása. Ezt olyan jelentőségű dolognak tartom, hogy a magyar Országgyűlésben is szükség lenne erről beszélni. A kormányzat elhatározta, hogy a Magyar Népköztársaság iparának gyártmányait úgy alakítja át, hogy jelentősebb legyen a komplett gyárak és berendezések exportja, egyszóval növeljük a termékekben a mérnöki munka hányadát. Ez az elhatározás helyes, azonban ennek következményei is vannak. Ha ezt növelni akarjuk a jövőben – és jelentősen növelni akarjuk –, akkor elsősorban biztosítani kell a megfelelő színvonalú mérnöki munkát, amellyel növelni akarjuk a mérnöki munka hányadát.

Azt gondolom, hogy ezen a téren kissé már elkéstünk. Az ifjú mérnöktársadalomnak az a hátránya van a régen végzettekkel szemben, hogy kevés nyelvismerete van, és viszonylagosan elmaradt a fejlődésben, mert nem ismeri a nyugati haladás mértékét. Ezt a jövőben be kell hoznunk, mert a Magyar Népköztársaság

exportjának nagy része – körülbelül harmad- vagy negyedrésze – nyugati piacokra kerül, és addig, amíg a mérnöki munka fejlesztése révén nem érjük el a termékek választékában, minőségében és a termelékenységben a nyugati színvonalat, addig – képletesen szólva – munkánkkal azoknak az életszínvonalát növeljük, akiknek ártámogatással eladjuk a termékeket.

Még egy kérdésre szeretnék reflektálni. Nagy Elek elvtárs felszólalásából indulok ki. Akkor jutott eszembe, amikor felszólalt, hogy ma nem is a műszaki értelmiség kérdése van napirenden, és nem a meg nem felelő színvonalú más vezetőgárda problémájáról van szó, hanem az értelmes és az értelmetlen emberekről. (*Élénk taps.*)

Mi a garancia arra, hogy mi győzünk? Mi vagyunk rá a garancia, más garancia nincs. Rajtunk múlik, hiszen rövidesen – ahogyan megkorosodnak – a káderpolitikát is mi irányítjuk. Arra szólítok fel mindenkit, hogy ha olyan lehetősége lesz, mint nekem a könnyűiparban és kevés ideig a vegyiparban volt, akkor alakítsa a káderpolitikát úgy, hogy az az itt elhangzottaknak megfelelően, mindnyájunk megalégedésére szolgáljon. Mindenesetre az itt elhangzottakat kissé korrigálni szeretném. Nemcsak okleveles vezetőkre van szükségünk az iparban, hanem vezetőképes okleveles emberekre, mert ha nem így lenne, akkor 40 000 alkalmas igazgatónk lenne Magyarországon.

Képletesen elmondom a véleményemet, hogy háromféle vezetőt ismerek. Az egyik kategória az, amely határozatlan, határozott cselekvésre képtelen, felkészültsége rendkívül alacsony. Ezeknél a dolgok talán 20 percentben alakulnak megfelelően, a vezetői határozatok szerint, mert a dolgok nagy része spontán alakul.

A második kategóriát úgy jellemezhetném, hogy elhatározásokra képes, de még felkészülésmentes, a statisztika alapján ezeknél a határozatok jóságai foka eléri a 40-50 százalékot.

A harmadik kategória – amelyet önök a felszólalásaikban kívántak – határozott, vezetőképes és megfelelő felkészültségű emberek, akiknél – felkészültségüktől függően – esetleg a 100 százalékot is eléri a döntések jóságai foka.

Ezeket azért említettem meg, mert nem hangzott el az, hogy nemcsak diploma kell a vezetéshez, hanem alkalmasság is kell, és ezt az alkalmasságot az életben kell mindenkinek megszereznie.

Kevés szó esett arról, hogy a fiatal műszaki értelmiség – bár a feltételeket nem nagyon adtuk meg hozzá – hogyan készüljön erre az útra, hogyan váljék alkalmas, diplomás vezetővé. Mi, öregebbek, elmondhatjuk, hogy nagyon kemény, szívós, következetes munka, a mindennapi aprómunka nagy tisztelete és megbecsülése kell ahhoz, hogy 10-15-20 évi mérnöki gyakorlat legyen az ember mögött, ami a bölcs vezetéshez elengedhetetlenül szükséges. Mert a vezetéshez nemcsak okosság, nemcsak felkészültség, hanem bölcsesség is kell. Azt pedig, egyes kivételes

zseniktől eltekintve, az idő szokta meghozni. A gyakorlat, az üzemi gyakorlat hozza meg a vezetői bölcsességet.

Azért említem ezt, mert fiatalok között vagyok és fel kell hívnom őket, hogy a mindennapi aprómunkát türelemmel végezzék, becsüljék meg és készüljenek megfelelően a jövő vezető állásainak betöltésére.

Szükséges ezt megemlítenem azért is, mert mindaz, amit ma itt magunknak jogosan megköveteltünk, csak abból fog származni, amit magunknak meg is termelünk. Kétségtelen, hogy eddig is nagyon derekasan, becsületesen dolgoztunk sorsunk jobbra fordításán, a munkásosztállyal együtt. Csupán az volt a baj, hogy a népgazdaság határfoka egyre kedvezőtlenebbül alakult és végül már odajutottunk népgazdasági szinten, hogy annyit dolgozunk, hogy nem érünk rá keresni. A kormányzás feladata lesz, hogy az itt elhangzottak alapján megjavítsa a népgazdaság határfokát. E határfok megjavítását garantálja, hogy ha többet dolgozunk, jobban élünk. Addig, amíg a határfokot nem javítjuk meg, az összefüggés nem feltétlenül így alakul, ahogy az előző években sem így alakult. Azt javasolom, hogy a határfok megjavítására vonatkozó itt elhangzott javaslatokat szintén vigyük az Országgyűlés elé, próbáljuk bemutatni, hogy milyen garanciákat vár a magyar műszaki értelmiség az Országgyűléstől, milyen garanciák mellett vállalja, hogy még tovább, egypár évig keményen dolgozik sorsunk jobbra fordítása érdekében. *(Taps.)*